

Професійна освіта: теорія, методологія, практика

Крашеніннік І. В.

*доктор філософії у галузі 01 Освіта/Педагогіка,
старший викладач кафедри інформатики і кібернетики
Мелітопольського державного педагогічного університету імені Богдана
Хмельницького*

Конюхов С. Л.

*кандидат педагогічних наук,
старший викладач кафедри інформатики і кібернетики
Мелітопольського державного педагогічного університету імені Богдана
Хмельницького*

**Індивідуалізація професійної підготовки майбутніх фахівців на основі
моделі стилів навчання Фелдера-Сілверман**

Індивідуалізація навчання нині є одним з важливих засобів підвищення якості професійної підготовки майбутніх фахівців у закладах вищої освіти. Особливість цього підходу полягає в тому, що мета та заплановані результати навчання є спільними для всіх студентів, але досягаються вони з різною швидкістю та дещо відмінними шляхами [1].

Вивчати особливості пізнавальної та навчальної діяльності, а також можливості здобувачів вищої освіти викладачі можуть шляхом спостереження. Проте більш коректні дані з меншими витратами часу можливо отримати з використанням спеціалізованих методик, за допомогою яких встановлюються провідні стилі навчання особистості.

Науковцями наразі обґрунтовано доволі багато підходів до визначення стилів навчання, досліджено їх вплив на академічну успішність та розроблено рекомендації з можливостей урахування в освітньому процесі. Визнається, що ці стилі – не жорсткі й незмінні границі, що обмежують прояви особистості на

шляху формування компетентностей, не переваги або недоліки особистості, а швидше певні маркери, що допомагають викладачам побудувати викладання на засадах студентоцентрованого підходу, а здобувачам вищої освіти – усвідомити свої особливості та враховувати їх для досягнення цілей навчання.

В межах цієї праці розглянемо модель стилів навчання, розроблену Р. Фелдером та Л. Сілверман, згідно з якою в особистості переважає один з типів навчання за кожним з чотирьох вимірів:

1) *сенсорний* (конкретний мислитель, практичний, орієнтований на факти та процедури) або *інтуїтивний* (абстрактний мислитель, інноваційний, орієнтований на теорії та фундаментальні значення) тип;

2) *візуальний* (надають перевагу візуальному представленню матеріалу: малюнкам, діаграмам, блок-схемам тощо) або *вербальний* (надають перевагу письмовим і усним поясненням) тип;

3) *активний* (навчається шляхом практики, надає перевагу роботі у групах) або *рефлексивний* (навчається шляхом осмислення явищ та об'єктів, надає перевагу самостійній роботі або з одним знайомим партнером);

4) *послідовний* (лінійний процес мислення, навчання маленькими кроками) або *глобальний* (цілісний процес мислення, навчання великими стрибками) [3, с. 103].

Дослідники також встановили відповідність між провідними стилями навчання студентів та стилями викладання, яка сприяє досягненню найкращих результатів (рис. 1). Для визначення провідних стилів навчання за цією моделлю Р. Фелдером та Б. Соломан розроблено спеціальний опитувальник, автоматизована версія якого англійською мовою доступна, наприклад, за покликанням <https://www.webtools.ncsu.edu/learningstyles/>.

Індивідуалізація навчання на основі моделі Фелдера-Сілверман не є надзвичайно складним завданням, оскільки фактично передбачає застосування поширених і достатньо усталених методичних прийомів та засобів. Наприклад, при вивченні більшості тем з курсу «Програмування» роз'яснюються теоретичні концепції та аналізуються практичні проблеми, які виникають під

час розробки програм; використовуються різного роду схеми та діаграми, а також словесні пояснення фактів; практикується виконання індивідуальних завдань та групових програмних проєктів.

Провідний стиль навчання	Відповідний стиль викладання
<i>сенсорний</i> тип інформації, якому надають перевагу	<i>конкретний</i> тип навчальної інформації
<i>інтуїтивний</i>	<i>абстрактний</i>
<i>візуальний</i> найбільш ефективний канал отримання інформації	<i>візуальний</i> модель подання навчального матеріалу
<i>вербальний</i>	<i>вербальний</i>
<i>активний</i> провідний спосіб обробки інформації	<i>активний</i> спосіб участі студентів в освітньому процесі
<i>рефлексивний</i>	<i>пасивний</i>
<i>послідовний</i> провідний спосіб осмислення інформації	<i>послідовний</i> спосіб погляду на навчальний матеріал
<i>глобальний</i>	<i>глобальний</i>

Рис. 1. Зв'язок між стилями навчання та викладання (джерело [2, с. 675])

Разом із тим, врахування діагностованих стилів навчання передбачає, що викладач має надавати перевагу певним способам подання навчального матеріалу та взаємодії зі студентами, які можливо суттєво відрізняються від звичних для нього. Окрім того, виникає потреба в розробці нових матеріалів і завдань, що вимагає відповідно додаткових витрат часу.

Для вирішення цих проблем і реалізації індивідуального підходу до здобувачів вищої освіти доцільно зосередити увагу на впровадженні систем адаптивного навчання або принаймні використанні відповідних можливостей «класичних» систем керування навчанням (наприклад, LMS Moodle). Це дозволить систематично проводити діагностичні процедури, що важливо, оскільки провідні стилі навчання особистості можуть змінюватися; надавати студентам навчальний матеріал у тих формі та обсязі, з тією швидкістю та послідовністю, які в цей момент найбільш відповідають їх пізнавальним можливостям.

Список використаних джерел

1. Basye D. Personalized vs. differentiated vs. individualized learning. *ISTE Blog*. 2018. URL: <https://www.iste.org/explore/Education-leadership/Personalized-vs.-differentiated-vs.-individualized-learning>.
2. Felder R.M., Silverman L.K. Learning and Teaching Styles in Engineering Education. *Engr. Education*. 1988. Vol. 78, No. 7. Pp. 674-681.
3. Felder R.M., Spurlin J. Applications, Reliability and Validity of the Index of Learning Styles. *International Journal of Engineering Education*. 2005. Vol. 21, No. 1. Pp. 103-112.